

Современиот образовен менаџмент основа за успешно функционирање на образовните институции

проф. д-р Владо Петровски, проф. д-р Снежана Мирасчиева

проф- д-р Емилија Перова - Ѓорѓева

Педагошки факултет

Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, Македонија

vlado.petrovski@ugd.edu.mk

Апстракт:

Во областа на воспитанието и образованието треба да се воведат менаџментот како современ процес кој ги опфаќа следниве активности: планирање, организирање, координирање, мотивирање и контролирање, без кои не може да се замисли современиот воспитно - образовен и едукативен систем. Поради тоа новата техно - економска парадигма претставува збир на меѓусебно поврзани технички, организациони и менаџерски иновации чија предност е во новиот асортиман на производи и производни системи и услуги без кои не може да се замисли современата економска структура на општеството. Менаџментот во оваа сфера треба да се препознава и да се карактеризира со: знаењето на менаџерите, нивната вештина и способност за управување и раководење во услови на пазарна економија.

Клучни зборови: менаџмент, планирање, организирање, мотивирање, контролирање, образование

Modern educational management basis for the successful functioning of educational institutions

PhD Vlado Petrovski, PhD Snezana Mirascieva

PhD Emilija Petrova - Gjorgjeva

Pedagogical Faculty

University Goce Delcev Stip, Macedonia

vlado.petrovski@ugd.edu.mk

Abstract:

In the field of education should be introduced management as a modern process that includes the following activities: planning, organizing, coordinating, motivating and controlling, and without them could not imagine a modern educational system. Therefore the new techno - economic paradigm is a set of interrelated technical, organizational and managerial innovations whose advantage is the new range of products and production systems and services without which can not imagine the modern economic structure of society. Management in this area should be recognized and characterized by: the knowledge of managers, their skill and ability of management and governance in conditions of market economy.

Keywords: management, planning, organizing, motivating, controlling, education

Современиот образовен менаџмент основа за успешно функционирање на образовни институции.

Квалитетното образование е еден од најзначајните фактори за развојот на секоја индивидуа, а со тоа и на општеството во целина. Квалитетот на образованието е еден од најважните приоритети на членките на Европската Унија. Високото ниво на знаење, компетенциите и вештините се прифатени како базични услови за активно граѓанство, вработување и социјална кохезија. Квалитетот на образованието е есенцијален и од аспект на потребите на пазарот на трудот и слободното движење на работната сила надвор од рамките на државата.

Повеќе од јасно е дека потребата за повисок квалитет на образованието е условена од промената на сегашниот систем за обезбедување и вреднување на квалитетот на образованието. Во нашиот образовен систем не постои сеопфатен систем за обезбедување и контрола на квалитетот кој на сите заинтересирани страни, во и надвор од системот, навремено би им нудел валидни и релевантни информации за ефикасноста на системот, резултатите од активностите, условите во кои се одвива образовниот процес, како и за квалитетот на постигнувањата на учениците.

Последната деценија од дваесеттиот век е исполнета со низа настани кои долго ќе им даваат белег на економските и вкупните општествени односи во нашата земја. Во

рамките на вкупните промени што настанаа по конституирањето на Р.Македонија како самостојна и суверена држава, од особено значење е промената на моделот на економскиот систем и воведувањето на нов, според принципите на слободниот пазар и пазарната економија. Таа промена нужно налага адекватни промени и во економските односи во сферата на воспитно-образовниот, научно-истражувачкиот и едукативниот систем во земјата.

Новите односи создаваат конкуренција и во овој сектор, се отвора пазарот на работна сила што ќе наметнува постојано подигање на степенот на знаења како и негово осовременување и прилагодување кон понудата и побарувачката на работна сила. Овој премин нужно бара осовременување на образовната технологија, модернизација и опремување на воспитно-образовните, научно-истражувачките и едукативните институции според меѓународно прифатените стандарди и правила на верификација на стекантите знаења.

Затоа новиот амбиент на пазарно однесување бара промени во сите домени од работењето на овие институции, како што се: промените на самата позиција на воспитно-образовната и научно-истражувачката дејност во државата; промените во материјалната положба; кадровските промени; промени во планирањето; во организацијата; во управувањето; во координирањето; во контролата и сл.

Менаџментот како процес, кој во основа се потпира врз професионалното и високостручното раководење и управување со процесите, треба да стане составен дел на новата организација и пазарната ориентација на институциите од оваа област, што единствено може да ги води кон успешно остварување на поставените цели и кон извршување на својата основна дејност врз современи основи. Овој процес на воведување на современиот менаџмент во областа на воспитанието, образованието, научно-истражувачката и едукативната дејност не е ниту едноставен ниту лесен, со оглед на немањето на традиција, кадри, соодветна нормативно-правна регулатива и сл.

Оттука, мислиме дека има потреба од паралелно водење на активностите за воведување на менаџментот во овие дејности, при што е потребно да се отпочне со изградување и оспособување на менаџерски кадри кои ќе го понесат ризикот за успешно работење на воспитно-образовните, научно-истражувачките и едукативните институции во нашата земја во новиот пазарен амбиент.

Значењето на менаџментот за квалитетот во училиштата

Една од најзначајните улоги во училиштето ја има наставничкиот персонал. Тој е единствениот ресурс кој може на децата да им пружи соодветна и задоволителна настава. Наставничкиот персонал е должен да обезбеди квалитетна настава од која подоцна е должен да очекува квалитетни резултати.

Токму тие резултати кои ќе бидат донесени од учениците се единствениот елемент кој сведочи за квалитетот на учениците, па и на самото училиште. Квалитетот може да биде речиси загарантиран само доколку во училиштето владее еден правилен менаџмент. Токму тој менаџмент е причина плус наставниците и учениците да се залагаат за негово негување. Освен нив како најважен ресурс кој го донесува менаџментот во училиштето е самиот директор. Неговото значење и важност е уште поголемо и од значењето на наставниците и учениците.

Директорот е дел од педагошкиот менаџмент, тој е должен да ги почитува и исполнува педагошките задачи во училиштето па и пошироко. Работните задачи на директорот можат да се групираат во две групи: Педагошко – инструктивна група и административно – организациска група на задачи.

Педагошко – инструктивна група задачи ги содржи обврските и надлежностите на директорот на училиштето наведувајќи дека тој треба да ги извршува следниве задачи:

- Да ја организира и да ја следи реализацијата на наставните планови и програми;
- Активно да учествува во планирањето и програмирањето на сите форми и подрачја на воспитно – образовната работа (наставата и слободните активности);
- Да учествува во утврдувањето на предлогот за поделбата на предметите на наставниците и задолженијата во врска со слободните активности и работата во одделни работни тела, комисији, стручни активни и др.
- Директорот треба да учествува и во изготвувањето на анализата за успехот на учениците и тој е член и раководи со наставничкиот совет и со одделенскиот/советот на годината на училиштето.

- Директорот треба да ја подготви и да ја предложи годишната програма за работа на училиштето, превзема мерки за нејзина реализација и поднесува извештај за работата, за успехот и постигнатите резултати во воспитно – образовната работа до Бирото за развој на образованието и до Министерството.

- Директорот ја следи, анализира и оценува работата на наставниците, врши увиди на часовите за да утврди како се планира, интерпретира и реализира наставниот материјал и како се користат разни наставни методи, форми, средства и материјали.

- Директорот на воспитно – образовната институција треба да ги насочи напорите на вработените кон успешно остварување на однапред поставените цели. Нормално дека тоа ќе го постигне доколку е обучен и знае да управува со ситуациите.

Профилот на обучен директор кој во образовната организацијата донесува резултати и е квалитетен менаџмент функционира на следниот начин.

- Ги унапредува условите за најефикасно реализирање на воспитно – образовната услуга која ќе биде пласирана и прифатена на пазарот;
- Ќе изгради стратегија за развој на воспитно - образовната институција имајќи го предвид влијанието на околината;
- Ќе моделира организациска структура која ќе обезбеди интегрален пристап во управувањето со сите процеси во воспитно – образовната институција;
- Ќе ги искористи рационално внатрешните кадровски потенцијали и образовните техничко – технолошки и финансиски ресурси;
- Ќе создаде и развие организациска култура која ќе ги поттикнува вработените за потполно учество во остварувањето на целите;
- Ќе ги задоволи барањата на државните органи кои ја контролираат работата на воспитно – образовната институција (ресорното министерство, Бирото за развој на образование, Просветна инспекција);

- Ќе ја вклучи воспитно – образовната институција во информативните системи од соодветните области;
- Ќе делува како авторитет кој компететивно и одговорно ќе ја води воспитно – образовната институција.

Секој успешен директор треба да ги поседува следниве пет значајни карактеристики:

- **Стручна.** Стручната карактеристика е нужно потребна за да може еден директор да се наметне во својата средина пред вработените. Во однос на другите вработени мора да има поголеми знаења и умеења. Добриот директор на училиште би требало да биде и добар наставник.
- **Кадролошка.** Директорот бара да биде успешен во екипирањето на кадарот, како при новите вработувања, така и при поставувањето на вистинските луѓе на вистинските места. Оваа особина ја поседуваат лицата кои се добри комуникатори, правични и чесни.
- **Едукативна.** Директорите треба да ги обучуваат вработените и да водат грижа за нивниот професионален развој. Тие преку пренесување на своето искуство и укажувањето на грешките постојано ќе ги воведуваат, поучуваат и поддржуваат вработените за да се усовршуваат.
- **Симболичка.** Оваа карактеристика е одлика на успешните директори. Овие директори преку ефективна комуникација воспоставуваат соодветни односи со јавноста преку: медиумски настапи, конференции за печат, семинари итн.
- **Културна.** Организациите водени од директори со ваква карактеристика имаат своја препознатлива училишна култура, начин на работа и живеење на вработените и сл.

Професионализмот во образованието претставува една реструктурирана образовна иницијатива, креирана да ги унапреди училиштата и постигањата на учениците со подигнување на статусот на наставната професија и поголема инволвираност на родителите. Од изнесеното можеме да заклучиме дека процесот на транзиција од стариот кон новиот економски систем по опфатот, по радикалноста и длабочината на промените, е посложен од сите други процеси што се одвиваат во земјата. Оттука се поставува и прашањето на должината на траењето на транзициониот период.

Литература:

1. Бобек Шуклев, *Менаџмент*, Економски факултет, Скопје, 2008 год.

2. Трајан Гоцевски, *Образовен менаџмент*, Филозовски факултет, Скопје, 2005год.
3. Тодор Кралев, *Индустриски менаџмент*, Економски факултет, скопје, 1992год.